

LEVÉL ÉS VÁLASZ

Irt: HORDÓSY IVÁN

Winnipeg, május 14.

A mi kis magyar közéletünkben néhány hét óta szélcsend van. A Kossuth zárandoklás lezajlott, a Szövetség ügye valahogyan megállapodott, az öregek vetnek, a fiatalok munka után néznek — nem jó idő ez a közügyek tárgyalására.

Valakinek azonban már hivatalból is foglalkoznia kell ezekkel a dolgokkal és az újság az, amely állandóan közönségnek útjára tartja a kezét, figyelvén, milyen a szívverés: rendszerez-e, nyugodt-e, csendes pihenésre, szorgalmas munkára vagy lázas lüktetésre van kitéve.

Ebben a csendességben kaptunk egy névtelen levelet Mont realból. Nem igen érdemi ugyan meg az írója, hogy foglalkozunk vele, mert a meggyőződéses ember, ha legény a talpán, vállalja az igazat akárkivel szemben, de hát a levél írója azt mondja, hogy sokan gondolkoznak úgy, mint ő, amiért is nem árt, ha ezekről a dolgokról kicsit elbeszélgetünk.

Ismeretlen barátunk ezt írja hozzánk:

Tisztelt Szerkesztőség!

Van szerencsém Önöket soraimmal felkeresni és ha kellemetlen lesz is soraim tartalma Önökre nézve, azért csak olvassák át nyugodtan.

Előre bocsátom, hogy soraim tartalma Önökre nézve, és akit érint, nem csupán személyem véleményéből ered, hanem az átlagos, öntudatos munkásság egyenlő elvi hangulata.

Nagyon téved a tisztelt szerkesztőség, ha azt hiszi, hogy a Kanadába kivándorolt munkásságot kielégíti az Önök irredenta lelkesedéssel és vallásos cikkekkel rámozott lapja.

Nagyon tévednek, ha azt hiszik, hogy még itt és bevállalják is fenn tudják Önök tartani kapitalista uralmukat.

Nagyon tévednek, ha azt hiszik, hogy még ily is bevállalják a papok melegágya, hogyha azt hiszik, hogy még mindig olyan zöld ez a munkás, hogyha azt hiszik, hogy nincs öntudatos munkásvezetők, akik majd vezetni fogják önönmagukat, akik majd felvilágosítják még azokat a lelki szegényeket, akik az Önök céljait szolgálják még most is, és nem tudva mit tesznek, csak azt tudják, hogy megteszik kötelességüket, mert dolgoznak és lelkesednek. — Dolgoznak, mikor tudnak, lelkesednek, mikor Önök kívánják.

Tudom, hogy le veszik rólam a keresztvizet. Az Önök körében ezt élvezet volna halgatni, hisz kitudják magukat fejteni szépen, nem úgy, mintha egy magamfajta munkás előszedi a szenteket, no de hisz Önök tanult emberek, sok mindent nem nélkülöznek — csak a ...

Nem akarok hosszú lenni, mert hisz az Önöknek mindegy hogy én ide mi minden boldogságot írok, ugys tudom, hogy uralom gőggel átnézve, utálattal dobják félre, de nekünk ez nem árt.

Ezeket csak azért írom, mert nekem is kezemhez jut az Önök lapja és én mint munkás ember figyelemmel kísérem, úgy az Önök lapját, mint a hamiltoni és az amerikai napilapokat, köztük az Új Előret is.

Ezeket én mind olvasom, és így átlátom, de nemcsak én, amint már jeleztem is, hanem sok munkás testvér, hogy mit tesznek a kapitalista lapok a munkásság érdekében.

Mert ne gondolják Önök, hogy a mai öntudatos munkásságot szolgálják akkor, amidőn egy pár mézes szóval ecsetelik, hogy mit tartson szem előtt a kanadai magyarság, hogy holmi bibliai részüket közölnek lapjukban, hogy egyébbel sem foglalkoznak, mint a Rothermere akéval. Ha jobban tetszett a kapitalista uralomnak annak idején idegen nemzeteket be hívni a munkásság elnyomására, akkor most küldjék ki a munkásság nélkül. Mert a munkásság tudja mit kap akkor is, ha az elnyomók ezer holdját visszaveszik. A munkásságnak mindegy robotolni a román, vagy bármely nemzet igája alatt, egy a jutalom: dolgozz parasztt. No ezt nem lesz hajlandó sem a kanadai, sem az amerikai magyar munkás ezek támogatni, de még az otthon maradt munkás ezek is tudni fogják annak idején, hogy kell tenni.

Bizony, tisztelt szerkesztőség, jobb volna, ha egy kissé más színvonalon, más irányt adnának lapjuknak, mert ezen a színvonalon csak a munkásság nyakán ülő különböző farmeroknak írjon, valamint a papok, hajós társaságok és ezekhez hasonló ügynökök (stb.).

Ezeknek talán megfelel, és ezeket érdekelni fogja Perényi Hegedűs, meg a többi, de nem a munkásságot, akiket elnyomtak mindig, akiknek külföldön kell robotolni azért, mert odahaza mágnásokat nevelt és profit még annyi sem jutott, hogy normálisan élhessen meg az a munkás.

Ez a munkásság nagy többségének szava azokhoz a magyarokhoz, akik vezélni jöttek ki az új haza munkás ezreit.

És ha ez sértő Önökre nézve, vagy ha a munkásságot elvöl nem szolgálják, akkor írják ki a lap címnek azt, hogy ez a burzsujok lapja, mert úgy nem fognak zsákba macskát árulni.

Egy kanadai munkás és több ezek elvi üzenete a ma még burzsuoal elnyomás alatt.

Munkás üdvözléssel:

N. N.

Minden részletére külön nem térünk ki a levélnek, mert nem akarunk túl hosszadalmasok lenni, de általánosságban azt látjuk, hogy

1.) a bolsevik és kisántant propaganda bizonyos eredményeket tud felmutatni a keletkanadai magyarság között. A levélírójának ugyanis nem fontos már az, hogy a magyar, magyar, román, szerb vagy cseh uralom alatt él. Így is — úgy is „paraszt” marad — egye meg a fene a nemzetiséget. Ebből az látszik, hogy Prága, Bukarest és Belgrád nem hiába fizeti az Új Előret.

Hasonlóképpen elítél bennünket a titokzatos író, hogy a Rothermere akciót, úgy pártfogásunkba vettük. — Rothermere az idegen újságszerkesztő — írja Milotay István, a kiváló magyar publicista — ma már nemcsak az angol vagy amerikai közvéleményt informálja, ami mint egy hatalmas újságállalat vezéreinek természetes hivatásához tartozik, nemcsak sajtópropagandát csinál a magyar igazság mellett ellenségeink hazugságaival

és az egész békemű hazugságaival szemben, nemcsak azt írja és dokumentálja lapjaiban, mit kellene csinálni, hogyan kellene megváltoztatni ezt az igazságtalanságot, nemcsak tudósítokat küld a megszállt területekre, hogy azok saját tapasztalataikkal számoljanak be róla, mit jelent a valóságban ez a béke az elszakított magyarságra nézve, nemcsak ellenfeleinkkel vagy azok szószólóival polemizál, nemcsak Amerikába utazik, hogy ott személyes ismeretséget és befolyást latba vessen, hogy régi összeköttetéseit felhasználja és újakat teremtsen a kitűzött cél érdekében, nemcsak új lapokat alapít s átteszi a revízió harc színterét Franciaországba, a párisi sajtóba, nemcsak személyesen keresi fel a külföldi magyarokat, mint Amerikában vagy Kubában, tette, hogy szervezkedésre, reményre és kitartásra buzdítsa őket, szóval nemcsak mindazt végzi, amit jórészt az egész magyar társadalomnak kellene saját kezdeményezéséből, saját erejével végeznie. — Rothermere lord most már sokkal tovább megy, szinte saját külön diplomáciát szervez a magyar revízió gondolat érdekében, magánpolitikusokkal és hivatalos kormányférfiakkal tárgyal, fogadja a magyar küldöttségeket, és panasztevőket, levelez magánosokkal és testületekkel, ma Mussolinival vitatja meg a magyar határok kérdését, holnap Benes meggyen ki hozzá, aki miután eleinte olyan fölényesen kicsinyelte a lordnak, mint a magyar mágnások bérencének, akcióját, most elérkezettnek látja az időt, hogy elébe menjen az elkerülhetetlennek s megalkudjon idejében ezzel a hatalommal, mely annyira a nyakára nő, s amelynek egyetlen katonája, szuronya vagy repülőgépe sincs s mégis egy állami vagy nemzetközi döntőbíró ság súlyát érezteti ellenségeinkkel.

Mindezt egy idegen teszi Magyarországaért.

Talán ezek után mégis meg fogja engedni a szíves levélíró, ha mi — magyar létünk — szintén fogunk egy kicsit küzdeni ezeréves szent magyar hazánk feltámadásáért.

És nem azért, mert fizetnek bennünket, mert fizethetnének az ellenkezőjért vagyonokat és milliókat, legyen nyugodt a levélíró ur és mindenki, aki vele egy táborban van, meggyőződésüket semmi hatalom megváltoztatni nem tudná, mert inkább eldobnánk a tollat örökre és elmennénk uccát seperi, minthogy hazánk ellen a külföldön és különösen a külföldi magyar testvérek között keserűséget, elégedetlenséget szítsunk és a csehek, szerbek, oláhok és bolsevikiek pénzéért és parancsára testvért a testvér ellen uszítsunk.

Odahaza rengeteg a baj és a hiba — a társadalom felsőbb osztályából még mindig majdnem teljesen hiányzik mindenféle demokratikus érzék, tény az, hogy még mindig van „paraszt” Magyarországon, holott ennek a fogalomnak teljesen ki kell pusztulnia a mai értelmében a magyar közéletből. A tudatlanságnak, az alacsony — sokszor szégyenletes — megélhetési, kulturális és a velejáró politikai standardnak, amit a mai rendszer még mindig nem irtott ki, egyszer és mindenkorra el kell tűnnie a magyar közéletből és el kell tűnnie számtalan más borzalmas bűnnek és igazságtalanságnak is.

De — tisztelt levélíró ur — csináljuk ezt meg magunk Prága — Bukarest — Belgrád és Moszkva nélkül. Mert ha a mai magyar recept nem is győzi meg bennünket, gondolja valaki józan ésszel, hogy a híres oláh demokrácia egyszerre majd csőstől dobja a nyakunkba a szabadságot?

Csak nyissuk ki a szemünket és nyugodtan vizsgáljuk meg a dolgokat. Ha baj van a portánkon, intézzük el azt magunk és ha a cselákok, rákok, bolsevikiek mindenáron „segíteni” akarnak — segítsük mi őket egy szomszédossal odébb. De az „Új Előret” meg a hamiltoni Népszavát biblikán tartani és saját magunk vérből való vért idegennek, „gógós urnak” nevezni — enyhén szólva is ostobaság.

Azt is mondja a levélíró, hogy ő figyelemmel kíséri, hogy mit tesznek a „kapitalista” lapok a munkásság érdekében.

A KIRÁLY

Irt: IGMÁNDY GÉZA

A Dráva füzes ingoványából fojtott beszéd, fegyverzörgés, riadt lönyerítés és vízlocsanás hallatszott. A hold sápadt fénye fehére lepelbe vont mindent. Görnyedt alakok bukdácsoltak a szombékok között. Itt-ott bosz szankodó dörmögés, majd kárörvendő kacagás csendült bele az éjszakába. Esetlen mozgás, karjukat rázó árnyékok cammogtak nagy óvatossággal az emelkedések felé. A simán folydogáló víz tükrét csendesen surranó ladikok barázdái fodrozták fel. A tulsó parton hasonló csoportosulás volt, de a számuk ott egyre apadt.

A Kishalom lankáin hunyorgó táborítúzek égtek. Alig voltak nagyobbak a tejutas ég di-dergő csillagainál. Talán öt-hat lehetett összesen. Mellettük na gyokat hallgató fészadulatan vitézek, akik nem ügyeltek a drá-vaparti neszre. Belébámultak az apró lángokba, melyek lassan rágták körül a rőzse száraz ágát.

— Mi lesz ennek a vége? — kérdezte az egyik harcsabaju-szu öreg vitéz. A felriasztott vad ludak töredézet ékalakban szálltak kelet felé. Tompa kiáltások kísértetiesen hangzottak az éjszakában. Acsád folytatta:

— Kenyerem javát megettem — de nem értem még egyfolyvást ötszázérdőt, amikor a kardom

pihenhetett. Torzalkodunk. Ma rakodunk. Emészttük egymást, elszikkad a számunk. Idejutottunk most is. Két részen hada kozunk. Magyar a magyarral.

Aztán miért? Andorás vezérnek a királyi koronára fáj a foga. Nem győzi kívánni a bátyja halálát. Pedig ilyen áldottlelkű király nincs sehhol a földön. Jóságos, igazságos és keménykezü. Süldő kamazs koromból még emlékszem, hogy vagy tíz esztendő alatt három királyunk is volt. Egyik a másikat tette el láb alól. Haddban serdültem fel. Szegény jó Béla királyunk idejében volt csak nyugovásunk. Utolsó napjait annak is megke-serítették.

— Átokra születünk — toldotta meg az ifjú Szil. — Tévedsz öcsém! — ellenkezett az öreg. — Nem átok nyom bennünket. Bennünk keresd a bajt. Uraink irigykednek egymásra. Mindegyik azt hiszi, jobban gondját tudná viselni a népnek s ezért szíjják sorra a lázadásokat. Itt van Andorás vezér is. Felbujtotta a horvátokat és az erős kéz miatt elégedetlenkedő magyarokat. Haddal támadt Imre-re, a koronás király-ra, aki maroknyi hadinépvel jött ellene, de amilyen jószívű, még most is kerüli a vérontást. Erős szóval parancsoló, hogy a Drávan átkászolódo lázadók ha jászálát se görbítsük meg. Pedig rajtuk üthetnénk! ...

— A keleti szélen mozogódnak, — jelentett az egyik fiatal vitéz. — A vasi zászló csendben

Ehelyen erre most nem térünk ki, pedig felsorolhatnánk egyet — mást — de azt kérdezzük, mit tett eddig a véresszájú, mindenkit piszkoló, lázadásra, elégedetlenségre, széthúzásra, ünneprontásra uszító vörös sajtó a munkásság érdekében? Tessék egyetlen gyakorlati eredményt felmutatni, mikor tudott csak egy jótányt is segíteni egyetlen esetben is az Új Előre vagy a Népszava a magyar munkáson?

Véres, habzó szájjal kiabálni — ugylátszik — ez kell sok szegény magyarnak komoly tettek helyett.

Ami pedig a papokat és egyházakat illeti, mi — őszintén szólva — sokkal nagyobb örömmel látjuk — még egyes papok botlásai után is — ha a magyarság az ő vezetésük alatt halad, mintha Kun Béla, Subosits Viktor, Korvin Klein Ottó, Szamuelli Tibor, Benes, Titulescu vagy valamelyik ráé politikusi állana a magyarság élén.

Mert, hogy az egyházak munkája mögött mégis valamivel régebbi tradíció van, mint akár a kommunizmus, akár a cseh — oláh és szerb „demokrácia” és állami berendezkedés mögött, azt talán még ismeretlen levélírónk is elismeri.

Mi tehát megyünk nyugodtan tovább azon az uton, amelyen négy évvel ezelőtt elindultunk és nem lesz soha az a hatalom, amely felfogásunkat és meggyőződésünket ebben a tekintetben megváltoztassa. — Szívesen és örömmel vesszük azonban minden magyar testvér kézszorítását, aki ellenségeink bűzbombáitól kijózanodva visszatér a közös, ezeréves vérel megszentelt zászló alá, hogy együtt küzdjön velünk, valamennyiünk közös boldogulásáért és szülőházánk feltámadásáért.

PAIZS ÖDÖN:

„MAGYAROK

KANADÁBAN”

Paizs Ödön, budapesti kollégák munkásaihoz, belátogat-gánk könyvet írt Kanadáról, jobban mondva a kanadai magyarságról. Nem akar ez a könyv száraz, komoly tanulmány lenni, nincsen benne semmiféle tendencia, sem a kivándorlás mellett sem a kivándorlás ellen, csupán egy élesszemű újságíró megfigyeléseinek, benyomásainak a gyűjteménye ez a kötet, amelynek az a célja, hogy általánosságban képet adjon Kanadáról és a kanadai magyarság helyéről mindazoknak, akiket a kérdés érdekel.

Rövid idő alatt mégis sokat látott Paizs Ödön Kanadából és a mi küzdelmes magyar életünknek hűséges mását és emlékeit rögzítette le ebben a könyvében. Végig az Óceánon járó gög-zös fedélzetéről egészen a nagy havasok aljágáig elkísérte a bujdosó magyar sorsokat, elment az

erdők munkásaihoz, belátogat-gánk könyvet írt Kanadáról, jobban mondva a kanadai magyarságról. Nem akar ez a könyv száraz, komoly tanulmány lenni, nincsen benne semmiféle tendencia, sem a kivándorlás mellett sem a kivándorlás ellen, csupán egy élesszemű újságíró megfigyeléseinek, benyomásainak a gyűjteménye ez a kötet, amelynek az a célja, hogy általánosságban képet adjon Kanadáról és a kanadai magyarság helyéről mindazoknak, akiket a kérdés érdekel.

Rövid idő alatt mégis sokat látott Paizs Ödön Kanadából és a mi küzdelmes magyar életünknek hűséges mását és emlékeit rögzítette le ebben a könyvében. Végig az Óceánon járó gög-zös fedélzetéről egészen a nagy havasok aljágáig elkísérte a bujdosó magyar sorsokat, elment az

terettség előttük, tanácsolnak, gáncoskodnak. Okosabbak az okosnál. A végén kedvedet szegik.

A fiatalok áhitatosan hallgat-ták. Ugod a Tejutat nézte. — Virrad.

Felállt. A Dráva medrét kém-lelte.

— Elcsendesedtek. A tulsó parton lelket se látok.

Keletr fordult. Szinte megdöb-bent. Megdörzsölte a szemét

— A Varjudomb tele van emberrel, sátorral. Feketélik a nép.

A többiek is felugráltak. Nyomasztó csend nehezedett rájuk.

Csak bámulták a nyüzsgő sokaságot, a kocskit, szekereket, loval és marhák színes keverékét.

— Ott a szalaj, vasi, somogyi győri zászló is — törte meg Acsád a csendet. — Ha jól kapja a szemem, ott fönt a vezéri sátor mellett a pécsi püspök zászlaja.

— Hisz akkor nálunk senki sem maradt — szakadt ki az elkeseredés Szilből.

Megdöbbenve nézték a Kishalom lankáit, melyen csak az elhamvadt tüzek mutatták, hogy tegnap még ott tanyáztak a vitézek. A királyi sátor mellett a lig volt néhány zászló. A fejeváriaik, budaiak, csanádiak és a székelyek tartottak ki hűségesen a király mellett. De mi volt ez a maroknyi nép a lázadó testvér seregéhez képest?

— A Varjúhegyen — pattogott a tűz — Szállt a szikra. Karikázott a füst. Sütötték a kőver tulko-

kat. A zsir incsiklándozó szaga